

FamilieForSK ruller videre - nå kommer runde 2!

FamilieForSK ruller videre

Foto: shutterstock.com

Runde nummer to med spørsmål i FamilieForSK-studien er straks i gang. Vi håper flest mulig av dere vil være med oss videre, ved å svare på spørsmål om dere selv og familien deres igjen!

FamilieForSK-studien er vi interessert i å få mer kunnskap om hvordan livet i ulike familier utvikler seg over tid. Derfor trenger vi å få informasjon flere ganger fra de samme deltakerne, og stille samme type spørsmål flere ganger. På den måten kan vi både lære om hvordan familielivet forandrer seg over

tid, og om hvordan forhold i familien henger sammen med trivselen til barn og voksne på både kortere og lengre sikt.

Trivsel og familieliv

I overkant av ett år etter at dere har sagt ja til å være med i prosjektet, tar vi kontakt med alle dere deltakere igjen for å be dere om å svare på noen flere spørsmål. Mange av spørsmålene vil være de samme som sist. Grunnen til at vi stiller de samme spørsmålene flere ganger, er fordi vi ønsker å lære mer om hvordan trivsel og familieliv endrer seg over tid.

Håper dere vil bli med videre

Vi er takknemlige for innsatsen dere har lagt ned så langt, og håper at dere vil fortsette å sende inn ferdige spørreskjemaer til oss også i runde nummer to. Ved å delta bidrar dere til ny og verdifull kunnskap om barn og familier i sårbare faser. Dette er viktig innsikt som vil være nyttig både for dem det gjelder, men også forskere og alle som arbeider med å hjelpe familier i vanskelige perioder.

SPØRSMÅL OM «NYFAMILIEN»

Noen av spørsmålene er også nye. Dette skyldes blant annet at vi har fått mange nyttige tilbakemeldinger fra deltakere om hva vi burde spørre mer om. Det er vi veldig glade for! Noen av dere har for eksempel etterspurt flere spørsmål om «nyfamilien».

Der foreldrene bor hver for seg og har nye partnere, vil derfor både barn og foreldre få spørsmål om dette. Vi spør også litt mer om livet i familien generelt, og om opplevelser knyttet til det å være foreldre.

Illustrasjonsfoto: shutterstock.com

De aller første spørreskjemaene i FamilieForSK ble sendt ut i 2015

Hva krangler vi foreldre om?

Dårlig kommunikasjon er en hyppig grunn til krangel mellom mødre og fedre. Men konflikter oppleves ofte forskjellig, og mor og far opplever ulike temaer som konfliktfylte.

De aller første spørreskjemaene i FamilieForSK ble sendt ut i 2015 til tusenvis av foreldre og barn i Norge. Til nå har mer enn 3400 foreldre svart på spørreskjemaene. Allerede nå kan vi si noe om hvilke mønstre som avtegner seg når vi undersøker hvor mange av foreldrene som sier at temaene vi spør om «i svært stor grad» er forbundet med konflikter.

Kommunikasjon på topp

Blant temaene ser vi at både mødre og fedre rapporterer at Kommunikasjon mellom oss er en hyppig grunn til krangel. – Faktisk er dette det temaet som oftest er forbundet med konflikter, for begge kjønn, sier forsker Maren Helland.

I følge svarene rapporterer 28 prosent av kvinnene at kommunikasjon er et vanlig konflikttema, mens 20 prosent av mennene gjør det samme.

– Samtidig tar vi med oss at dette er et tema som har blitt oppfattet som generelt og lite spesifikt av mange. Slike tilbakemeldinger er viktig informasjon som vi kommer til å ta hensyn til i neste runde av studien, sier Helland.

Mødre og fedre opplever ulike temaer som konfliktfylte

Det er stor ulikhet mellom svarene til fedre og mødre, og mellom foreldre som bor sammen og ikke.

– Generelt ser vi for eksempel at mødre i større grad enn fedre rapporterer at temaene er forbundet med konflikter. På nesten alle temaene vi spør om er det en høyere andel mødre enn fedre som rapporterer at temaet i stor grad er forbundet med konflikter, sier Helland. Ellers viser tallene at cirka dobbelt så mange kvinner som menn rapporterer Husarbeid, hvem som gjør hva hjemme som grunn for konflikt: 10 prosent av mødrene oppgir dette, mens kun 5 prosent av fedrene gjør det samme.

Et liknende mønster finner vi for temaet Balansere kravene mellom arbeid og hjem. Her rapporterer 9 prosent av kvinnene at dette er et tema som ofte skaper krangling i parforholdet, mens bare 5 prosent av mennene gjør det samme. Hva gjelder Vårt seksuelle forhold ser vi at menn og kvinner er mer samstemte. Cirka 10 prosent av både mødre og fedre sier at dette ofte leder til konflikt.

Flere temaer forbundet med konflikt mellom foreldre som ikke bor sammen

Vi ser fra svarene at foreldre som bor sammen og foreldre som bor fra

hverandre rapporterer om nokså ulike konflikttemaer.

– Jevnt over opplever foreldre som bor hver for seg oftere temaene vi spør om som konfliktfylte, sammenlignet med foreldre som bor sammen. Dette er kanskje ikke så overraskende. Likevel finner vi disse forskjellene interessante, sier Helland. En viktig forskjell mellom foreldre som bor sammen og hver for seg er i hvor stor grad de opplever temaet Barneoppdragelse, saker som omhandler barna som konfliktfylt. Her oppgir mindre enn 4 prosent av de som bor sammen at dette er en viktig årsak til krangel og konflikt, mens en klart høyere andel rapporterer det blant de som ikke lenger bor sammen, i overkant av 10 prosent.

Den største forskjellen mellom samboende og ikke-samboende par er temaet Penger, håndtering av familiens økonomi. Blant de som bor fra hverandre rapporterer 13 prosent dette som en kilde til konflikt i svært stor grad, mens under 1 prosent av de som er samboende rapporterer det samme. Det samme mønsteret finner vi for temaet Hvordan vi tar beslutninger, hvem som bestemmer. Her opplever om lag 4 prosent av foreldre som bor sammen at dette er en viktig kilde til konflikt, mens hele 12 prosent av de som bor hver for seg opplever det samme.

Foto: Folkehelseinstituttet

“

Jeg synes det var fint at jeg ble valgt ut! Jeg synes det er bra at dere spør hvordan barn har det i familien.

“

Det er ganske gøy å være barn, men ganske kjedelig når foreldrene krangler. Det er bra at dere går rundt og spør barn hvordan de har det.

Barnas erfaringer med å delta i FamilieForSK

«Glad jeg kan hjelpe andre.»

«Spørsmålene fikk meg til å tenke på hvordan jeg egentlig har det.»

Det er noen av tilbakemeldingene vi har fått fra barn og ungdommer som har deltatt i FamilieForSK så langt.

Å invitere barn med som informanter i et så stort forskningsprosjekt som FamilieForSK er uvanlig. Derfor er kunnskap om hvordan barn fra ulike familier opplever familien og hverdagen sin en mangelvare. Vi er veldig glade for at så mange foreldre har sagt ja til at barna deres kan delta, og at så mange barn har sagt ja til å være med!

“

Jeg synes det er bra at dere har spurt meg, og at det hjelper dere i forskningen.

Til nå har over 1100 barn og ungdom deltatt i FamilieForSK, enten ved å fylle ut

spørreskjemaer eller ved å bli intervjuet, og dette tallet stiger fortsatt. Barna og ungdommene har også blitt spurt om hvordan de syntes det var å delta i studien. Vi spurte dem både om de syntes spørsmålene passet for hvordan de har det, om spørsmålene vekket noen vanskelige følelser hos dem, og om de opplevde at det å delta var meningsfylt i den forstand at de bidro til å hjelpe andre barn.

Positiv opplevelse

Alt i alt virker det som de fleste barna synes det har vært positivt å delta i FamilieForSK. Dette er også inntrykket vi får fra de over 50 intervjuerne som intervjuer barna i studien. I tilbakemeldingene sine, sier om lag syv av ti barn at de synes spørsmålene passet godt for hvordan de har det, mens mindre enn ett av ti barn sier at dette ikke stemmer. Dette mønsteret var likt for barn som hadde foreldre som bodde sammen og for barn som hadde foreldre som bodde hver for seg. De yngste barna opplevde at spørsmålene passet enda bedre enn det de eldste barna opplevde.

Knappt 5 prosent av barna svarer bekreftende (stemmer ganske bra eller

stemmer helt) på at de kjente på vanskelige følelser når de svarte på spørsmålene i studien, mens mer enn 80 prosent forteller at de ikke opplevde noen vanskelige følelser. Heller ikke her var det noen forskjell mellom barn fra familier hvor foreldrene bor sammen eller hver for seg, og det var heller ingen forskjeller mellom de yngre og de eldre barna som deltok.

Vil hjelpe andre barn

Mer enn seks av ti barn kjente seg igjen i at det å delta i studien gav dem en opplevelse av å hjelpe andre barn. Også her var det de yngste barna som kjente seg mest igjen. Vi vet fra andre studier at det å hjelpe andre ofte er en viktig motivasjon for barn og unge til å delta i forskning. Dette var også en av tilbakemeldingene vi oftest fikk når barna og ungdommene helt til slutt ble spurt om det var noe mer de ønsket å fortelle oss, enten om studien eller om hverdagen sin.

Her kan du se presentasjonen forskerne i FamilieForSK holdt om tilbakemeldingene fra barna under en stor utviklings-psykologisk konferanse i Baltimore i USA i mars 2019.

Illustrasjonsfoto: shutterstock.com

Hvorfor FamilieForSK?

Konflikter, hvordan barn opplever familiesituasjonen og ulike samværsordninger er de viktigste temaene vi forsker på i FamilieForSK.

FamilieForSK forsker på alle familier, uansett om foreldrene bor sammen eller ikke, og uansett om familien opplever konflikter og belastninger eller stort sett har det fint sammen. Både mødre, fedre og felles barn (0–15 år) er med i studien. Vi har fått hjelp av meklere og familieterapeuter fra familievernkontor over hele landet til å invitere med familier for oss. Slik har vi også fått med familier som strever litt i hverdagen.

Konflikter kan få følger for barns utvikling

Et tema vi vier ekstra stor oppmerksomhet i studien er konflikt. Forskning viser nemlig at dersom foreldrene krangler mye og intenst, kan dette få følger for

barns utvikling. Samtidig trenger vi å vite mer om dette. Hvilke forhold i familien henger sammen med barns trivsel og utvikling? Hva kan beskytte mot skjevutvikling? Dessuten er mye av den eksisterende forskningen utført i USA. Gjelder de samme funnene også her til lands?

Barns egne opplevelser er viktig

Et annet viktig tema – i tillegg til konflikt – er barns opplevelse av familiesituasjonen. I studier er det ikke så vanlig å spørre barn direkte om dette. I stedet har man gjerne gått omveien om foreldre. I denne studien ønsker vi derimot å høre fra barna selv om hvordan de har det. Vi tenker at barn lett kan skjule enkelte vansker og følelser når familien er i en krevende situasjon, for eksempel fordi de er lojale eller ikke vil være til bry. Noen foreldre kan også bli så overveldet av egne reaksjoner i

utfordrende perioder, at de rett og slett ikke får med seg hvordan barna har det. – Selv om det følger med en del etiske overveielser og praktiske tilpasninger når barn er en del av forskningen, synes vi at det er verdt det. Vår erfaring er at også barna synes det er positivt å delta. De formidler alvoret og de vonde følelsene når foreldrene har konflikter, men ønsker på samme tid å bidra til at deres erfaringer kan komme andre til gode, sier forsker Tonje Holt.

I FamilieForSK-studien får både barn og foreldre spørsmål om hvordan barna reagerer på foreldrenes konflikter. Noen av spørsmålene er faktisk akkurat de samme, slik at vi kan sammenligne foreldrenes og barnas svar direkte. Blant annet blir både barn og foreldre spurt om i hvor stor grad barna aktivt involverer seg i foreldrenes konflikter ved å prøve å løse dem, distrahere

Illustrasjonsfoto: colurbox.com

foreldrene eller trøste dem. Både barn og foreldre blir også spurt om i hvor stor grad barna opplever følelsesmessige reaksjoner som tristhet, redsel, sinne og uro.

Flere velger delt bosted

Et tredje tema som er viktig i FamilieForSK er samværsordninger. Hvert år går flere tusen foreldre fra hverandre i Norge. Hvilke bostedsordninger mor

og far blir enige om er i endring. Blant annet ser vi at flere nå velger delt bosted, og at færre har fast bosted hos mor. Dette gjelder også for de familiene som tradisjonelt ikke har valgt delt bosted, som familier med lav utdanning, lav inntekt, høyt konfliktnivå og yngre barn. Selv om vi kan observere disse forandringene, vet vi fortsatt for lite om hva som skal til for at barn skal trives med de ulike løsningene.

FORELDRENE FANGER IKKE ALLTID OPP BARNAS REAKSJONER

Resultatene så langt viser at barna jevnt over svarer at de både er mer involverte og har sterkere emosjonelle reaksjoner enn det foreldrene svarer at barna har. Dette kan tyde på at foreldrene ikke helt klarer å fange opp hvor sterke reaksjoner barna faktisk har. Vi vet ikke helt årsaken til dette. Kanskje blir vi foreldre litt blinde når vi selv står oppe i en konflikt,

eller vi voksne kan bagatellisere hvordan kranling og konflikter virker inn på barna våre. Kanskje kan også barna skjule følelsene og reaksjonene sine for foreldrene. Uansett hva årsakene kan være, er det viktig at vi forsøker å se barnas følelsesmessige reaksjoner, også barnas aktive og konstruktive forsøk på å hjelpe til, trøste og på å løse konfliktene.

FamilieForSK-studien tilbyr en unik inngang til disse problemstillingene. Vi kan studere mange faktorer og mekanismer i samspill, fordi deltagerne svarer så bredt om sin hverdag. Samtidig kan vi se dette i sammenheng med informasjon som barna selv forteller om. På toppen av det hele følger vi familiene over tid. Dette er et svært verdifullt aspekt ved studien, og også grunnen til at vi håper så mange som mulig vil være med videre i neste fase.

Jeg valgte å begynne i FamilieForSK-studien fordi det ville gi meg mulighet til å være med å fremskaffe kunnskap om hvordan konflikter og andre forhold i familien påvirker barns utvikling

Maren Sand Helland og Tonje Holt

Hvem er vi som jobber med FamilieForSK?

De viktigste deltakerne i FamilieForSK er alle dere mer enn 3000 familier som deltar! Her ser dere hvem vi som jobber med studien er.

Maren Sand Helland og Tonje Holt som leder studien i det daglige.

Maren er utdannet psykolog og avla sin doktorgrad om foreldres parforhold våren 2015. I arbeidet med doktorgraden ble det tydelig at det manglet gode data fra de nordiske landene om hvordan foreldrekonflikter og andre forhold i familien påvirker barn og foreldres trivsel og helse. Heldigvis ville både Barne-, ungdoms- og familie-direktoratet (Bufdir) og Forskningsrådet være med og støtte et forskningsprosjekt om familier i Norge.

– Det blir veldig spennende å se nærmere på de ulike konfliktmønstre foreldre kan ha, for å få bedre mulighet til å forebygge og hjelpe, sier Helland.

Tonje er også utdannet psykolog og jobber som forsker i prosjektet. Hun har tidligere tatt doktorgrad ved Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). Der forsket hun på behandlingen av barn som har opplevd traumatiske hendelser. Holt har også bred kompetanse innen utviklingspsykologi, og hun har særlig kompetanse på barn i sårbare livssituasjoner.

– Jeg valgte å begynne i FamilieForSK-studien fordi det ville gi meg mulighet til å være med å fremskaffe kunnskap om hvordan konflikter og andre forhold i familien påvirker barns utvikling, sier Holt.

Maria Morbech

Maria Morbech har master i psykologi og jobber som koordinator i prosjektet. Hun brukte data fra FamilieForSK-studien da hun skrev masteroppgaven sin. Tema for masteroppgaven var foreldrekonflikter og hvordan det påvirker barns følelser og atferd. Sammen med Holt og Helland har Morbech lagt til rette for den praktiske gjennomføringen av studien.

– Det er viktig å gi barn mulighet til å delta i forskning om temaer som angår dem. Når barn selv får sette ord på egne opplevelser og meninger, gir det oss en helt unik kunnskap, sier Morbech.

FAMILIEFORSK I VERDEN

Samarbeid på tvers av landegrenser er viktig i forskning.

I FamilieForSK har vi blant annet et godt samarbeid med noen forskere fra et universitet i USA (University of Notre Dame). Dette er noen av de ledende forskerne i verden på foreldrekonflikt og hvordan barn påvirkes.

Vi har også et samarbeid med forskere fra København (det nasjonale forsknings- og analysecenter for velfærd) om hvordan barn bor når foreldrene bor hver for seg. I tillegg til samarbeid med forskere fra USA og Danmark, har vi også samarbeidspartnere i Sverige, Storbritannia og Australia.

Trine Eikrem

Trine Eikrem er doktorgradsstipendiat i prosjektet. Hun er psykologspesialist og har jobbet mange år i familieverntjenesten, sist som leder på Enerhaugen familievernkontor.

– Som doktorgradsstipendiat i FamilieForSK gjør jeg dybdeintervjuer med barn og foreldre i en mindre gruppe av familiene som er med i studien. Det gir meg muligheten til å se grundigere på problemstillinger jeg har jobbet klinisk med i mange år, sier hun.

Linda Larsen

Linda Larsen er det nyeste tilskuddet til FamilieForSK. Hun er nettopp ansatt som forsker i prosjektet, men har ikke startet riktig ennå. Hun er en nysgjerrig dame med bakgrunn i psykologi og kognitiv vitenskap.

Med god kompetanse på analyse og metode vil hun være en veldig god ressurs for prosjektet.

– Jeg ser frem til å starte på FamilieForSK, og til å kunne bidra til å analysere dataene og skrive artikler basert på det familiene har formidlet, sier Larsen.

I tillegg til de forskerne som jobber fulltid med prosjektet i det daglige, er en rekke forskere fra ulike land og fagfelt involverte i studien. Noen andre av de som er med og forsker i prosjektet er professor Espen Røysamb (psykologi); professor Torkild Hovde Lyngstad (sosiologi) og Anne Reneflot (demografi). Du kan se en fullstendig liste over hvem som er tilknyttet prosjektet [her](#).

Andre som jobber i FamilieForSK

I tillegg til forskerne, kan også studenter bruke dataene fra prosjektet når de skal skrive hoved- eller masteroppgaver.

En av dem som har benyttet seg av det er **Adriane Lilleskare Lunde**. Hun er student på profesjonsstudiet i psykologi, og skriver om prosjektet i hovedoppgaven sin.

– Foreldrekonflikt er et komplekst tema som vi trenger mer kunnskap om. Dataene fra FamilieForSK-studien gir meg en unik mulighet til å undersøke hva som kjennetegner mødre og fedre som havner i særlig skadelige konfliktmønstre, sier Lunde.

For å intervjuer barna som er mellom 7 og 12 år, har prosjektet knyttet til seg mer enn 50 intervjuere fra nesten hele landet. Dette er personer som har kompetanse på barn og unge, og som har fått tilleggsopplæring for å gjennomføre intervjuene. En av disse er **Stine Authèn**.

– Det jeg liker best ved jobben som intervjuer for FamilieForSK er

muligheten til å møte et stort mangfold av norske familier, og snakke med barn om det som er viktig for dem. Jeg setter enormt pris på den tilliten barna og foreldrene viser meg ved å la meg få et kort glimt inn i livene deres. Ingen intervjuer er like, sier hun.

Adriane Lilleskare Lunde

Stine Authèn

FAMILIEFORSK PÅ INTERNASJONALE KONFERANSER

Resultatene fra dere som deltar kommer ut i verden. I fjor høst presenterte vi noen foreløpige resultater om foreldrekonflikter og barns deltakelse i forskning på en internasjonal konferanse i Tel Aviv. I mars i år var vi med og la frem resultater fra studien på en stor utviklingspsykologisk konferanse i Baltimore. Der var tema hvordan vi kan måle barns reaksjoner på foreldrekonflikt ved å bruke et spørreskjema som vi har testet ut, evaluert og kortet ned.